

Alatlı Cumhuriyet'e konuştu:

Birey bir biçimde ehlileştirilmeli

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a "Bugün George Orwell olsa sizi ayakta alkışlardı" diyerek tartışma yaratan yazar Alev Alatlı, Türkiye'de baskı düzeni olup olmadığı sorusuna "Toplum dediğinizde ille de baskı olacaktır. Birey bir biçimde ehlileştirilecektir ki, bir dünya görüşü etrafında toplanabilsin ki, bir 'toplum'dan söz edebilesiniz" dedi.

CEREN ÇIPLAK ■ 15. Sayfada

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a 'Bugün George Orwell olsa sizi ayakta alkışlardı' diyen Alev Alatlı:

'Birey ehlileştirilecektir..!'

Ceren ÇİPLAK

Bu yılki Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülleri törenindeki ödül konuşmasında Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a "Bugün George Orwell olsa sizi ayakta alkışlardı" demesiyle gündeme dam-

ga vuran Alev Alatlı pek çoklarına tepkilerle karşılandı. "Gündemin kadını" Alatlı'ya sorularımızı e-posta yoluyla yönelttik.

- "Hayvan Çiftliği" ile "1984" adlı kitaplarıyla, her türlü muhalefetin yok edildiği bir toplum tehlikesine karşı ve gelecekte oluşabilecek totaliter bir topluma yönelik uyarıda bulunan Orwell, aslında tam da bugünkü Türkiye'ye işaret ederken neden Erdoğan'ı ayakta alkışlardı?

Konuşma metnindeki "21. yüzyıl, ekonomik yığılımlar ve ekürilerinden oluşan bir oligarşidir" saptamasından başlayalım: "BM, IMF, NATO gibi oligarkların onayım alan 'haklı olma hali' nin temiz edilemez olduğu noktadayız." Temyiz edilemez, yani? Yani, Filistin'in, Somali'nin, Afganistan'ın, Suriye'nin, Irak'ın, gerisini siz sayın artık, davalarını taşıyabilecekleri bir mahkemenin olmadığı bir düzen.

Pepsi Cola yığılımının yıllık cirosu ne kadardır bilir misiniz? 66-67 milyar dolar. 2013 rakamı. Filistin'in, Afganistan'ın, Somali'nin gayri safi milli hasıllarını toplasanız, sırasıyla 10 milyar, 20 milyar, 3,5 milyar dolar, yani Pepsi'nin cirosunun yarısını etmez. Onların kaderleri, BM Güvenlik Konseyi'nin "daimi üyeleri"nin oluşturduğu oligarşinin iki dudaklarının arasındadır. ABD, İngiltere, Fransa, Çin ve Rusya: yani, Orwell'in sözünü ettiği "bütün hayvanlar eşittir ama bazı hayvanlar daha eşittir" durumu. "Eşitlik" lâfzının uluslararası dolandırıcılıktan ibaret olduğu durum.

Erdoğan'ın "Dünya beşten büyüktür" derken, taammüden ya da değil, işaret ettiği durum. Orwell, sonunda dolandırıcılığa ayan birisi çıktı diye sevinir, hatta alkışlardı diye düşünürüm - tabii, kitaplarının arkasında duran, kelâmin haysiyet olduğunu bilen bir adamdıysa ki, benim bildiğim kadarıyla Orwell'in sahici olmadığını düşündürecek bir icraatı da yoktur.

Öte yandan, sırf başkaları farklı düşünüyör diye dünyanın ABD, İngiltere, Fransa, Çin, Rusya beşbirerdesinden daha büyük olduğunu haykırımdan çekinen "Hem budala hem de alçaktır" demektedir, diyen de Daniel Defoe. Ha, birileri susmanın budalalık ve/veya alçaklık olduğunu düşünmezlermiş, anlaşılın o ki, Sayın Erdoğan onlardan biri değil. Nitekim, "One minute" çıkışı na da şahidiz.

'Örgütlü tweet'çilik var'

- Siz Türkiye toplumunda baskı düzeni olduğunı kabul etmiyor musunuz?

- "Toplum" dediğinizde ille de baskı olacaktır, Ceren Hanım. Birey bir biçim-

► "Birey bir biçimde ehlileştirilecektir ki, bir kutsal, bir idea, bir dünya görüşü etrafında toplanabilsin ki, bir 'toplum'dan söz edebilirsiniz. Türkiye özelinde toplumsal baskı var mıdır? Elbette vardır. Dinsel hassasiyetler, nasırlar, gelenekler, örfler, âdetler bireyi baskılar. Mahalle baskısı bir vakaıdır. Sosyal medya dedikleri bile başı başına bir baskı unsurudur."

de ehlileştirilecektir ki,

bir kutsal, bir idea, bir dünya görüşü etrafında toplanabilsin ki, bir "toplum'dan söz edebilirsiniz. Türkiye özelinde toplumsal baskı var mıdır? Elbette, vardır. Dinsel hassasiyetler, nasırlar, gelenekler, örfler, âdetler bireyi baskılar. Mahalle baskısı bir vakaıdır. Sosyal medya dedikleri bile başı başına bir baskı unsurudur.

Teşekkür konuşmamda da söylemiştim. "Galile etkisi" derler, ideolojik ve/veya dini, geleneksel ya da asri/teknokrat çetelerin hâkim olduğu toplumlarda umuma hitap eden ve fakat "umumun zihniyeti"ni yansıtmayan düşünceler öfke uyandırır, husumet çeker, bastırılmaya çalışılır. Şimdi diyebilirsiniz sosyal medyada da çeteler mi var. Var evet, örgütlü tweet'çilik diye de bir şey var. Siz de ben de "it" nasıl oldurur, biliriz, öyle değil mi?

'Erdoğan incinebilir konumda'

- Sosyal medyada size yönelik "Bir edebiyatçının ölümü" gibi sert eleştiriler de oldu. Bu eleştirilere karşılık ne demek istersiniz?

İlâhi, Ceren Hanım! Şu söylediğimize eleştiririz demez, "temenni" denir! Hadi, size George Orwell'den bir başka alıntıya cevap vereyim: "Özgürlük, insanlara duymak istemediklerini söylemektir."

- Sanatçılar ve birçok kişi Erdoğan'ı sürekli her konuda eneslerinde hissetmekten rahatsız olduklarını sıklıkla dile getiriyor... Siz, Erdoğan'ın Başbakan ve Cumhurbaşkanı yetkilerinin dışına çıkarak bir baba gibi daha doğrusu 1984'teki "Duvarlara asılı posterlerdeki Büyük Birader'in gözü" gibi, gözünün hep üstümüzde olduğunu hissediyor musunuz?

Ne münasebet! Tersine, benim gözüm Erdoğan'ın üstünde! Yadırgadığım önerileri yok mu? Elbette, var. Ona bakar-

► "Erdoğan'ın sahici olmasının da ötesinde hasbi ve harbi olduğu muhakkaktır. Öte yandan, Erdoğan'ın kadın-erkek eşitliği yerine 'eşdeğerliliği'ni savunuyor olmasının rahatsız olmam, çünkü bu tutumu hiçbir zaman inkâr etmediği muhafazakâr dünya görüşünün bileşkenlerinden biridir."

sanız, Atatürk'ün de, İnönü'nün de, Demirel'in de, Özal'ın da yadırgadığım önerileri vardı. Hatta, bazen Gazi paşa ile yaşamlarımız kesişseydi, fena halde birbirimize girebilirdik diye düşündüğüm olur. Şaka bir yana, bakın, Sayın Erdoğan, benden daha kolay incinebilir konumdadır. Nihayetinde bir siyasidir, olduğu konumunu muhafaza etmesi, benim ona vereceğim oya bağlıdır. Benim derken, "bizim" demek istediğim açık.

Ha, benim dahil olmadığım "bizim," yani aynı vatani paylaştığım yurttaşlarımızın oyu, şahsen haz etmediğim yöne akarmış, n'apalım?! Çaylar, bu defa da bizden olacak. Demokrasi bir tarafıyla da feragat rejimidir. Hayatın ille de sizin istediğiniz gibi akıyor olmasına tahammül edersiniz.

'Kadın ve iktidar muğlak'

- Peki iktidarın, kadının gülüşünden bakışına, cinsel yaşamına bile ayar verişinden rahatsızlık duyduunuz mu hiç?

"Kadın" derken? Tanımında mutabık olduğumuz, budur diyebileceğimiz bir "model," homojen bir kimlik bulmalıyız ki, biyolojik benzerliklerimiz dışında bir anlam ifade etsin "kadın". Bakın, "iktidar" da bir o kadar muğlak bir gönderme. Kimden bahsediyorsuz? Hükümet üyelerinden mi? AKP milletvekillerinden mi? Öyleyse hangilerinden? Bir Hatide Incekara'yı, mesela, ya da Nimet Baş'ı, yine mesela, bir Cemil Çiçek'le ya da Ahmet Davutoğlu ile bir tutamayacağımıza göre, "kadının gülüşünden bakışına, cinsel yaşamına bile ayar veren iktidar" Don Kişot'un yeldegirmenleri gibi kurgusal, oryantalistlerin İslamofobisi kadar manasız bir hasım hüviyetindedir. Beni ancak sahici insanlar rahatsız edebilirler, soyutlamalar değil, kavramlar hiç değil.

'Atar ergen olmayan bir Türkiye'

- Peki, Erdoğan sahici bir insan değil mi? Kadın-erkek eşitliği üzerine Erdoğan'ın sahici bir insan olarak söyledikleri sizi rahatsız etmiyor mu?

Erdoğan'ın sahici olmasının da ötesinde hasbi ve harbi olduğu muhakkaktır. Öte yandan, Erdoğan'ın kadın-erkek "eşitliği" yerine "eşdeğerliliği"ni savunuyor olmasının rahatsız olmam, çünkü bu tutumu hiçbir zaman inkâr etmediği muhafazakâr dünya görüşünün bileşkenlerinden biridir.

- "Gezi" hangi açılardan totaliter bir rejime başkaldırı anlamı taşır? Hangi açılardan "Engellerin sokağa dökülmesi"nden ileriyeye gitmez?

Ne rejim totaliterdir, ne de Gezi totaliter bir rejime başkaldırı. Sokağa dökülenler de ille "ergen" değildiler, nitekim. Olsa olsa, kendilerini içinde buldukları, sürdürmek zorunda hissettikleri hayat, idealle etikleri hayatla örtüşmeyen, yanlış zamanda, yanlış mahallede doğmuş olmanın mustarip yurttaşlarımız. Mustarip derken ironi yapıyor değilim. Mutsuzlukları bana hüznün verirken, teselliyi, rejimle mutmain olan daha büyük kitlelerde bulurum.

- Yeni Türkiye'den siz ne anlıyorsunuz? Nasıl bir Türkiye öngörüyorsunuz?

Öngörmekten ziyade umuyorum, diyelim. Hormonları normal seviyelerine getirmiş, atar ergenliğini arkasında bırakmış, akil balığ, rasyonel bir Türkiye umuyorum. Şimdilerde böyle değil mi, diyeceksiniz, değil. 2014 itibarıyla önyargılarını, mensetsiz korkularının güdümünde, koyunun altında buzağı arayan, esrik bir toplum hüviyetindedir. Alev Alatlı'nın teşekkür konuşmasının tt olmadığı, abuk sabuk gündemlerin rağbet görmediği bir Türkiye düşünüyorum.